

пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред.) та ін.]. Харків, 2021. С. 166–172.

17. Сацик В. Академічна доброчесність: міфічна концепція чи дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти? URL: <http://education-ua.org/ua/articles/930-akademichnadobrochesnist-mifichna-kontsepsiya-chi-dievij-instrument-zabezpechennyayakosti-vishchoji-osviti>.

18. https://hmn.wiki/uk/House_of_Wisdom

19. Данильян О.Г., Тараненко В.М. Філософія : підручник. 2ге вид., допов. і переробл. X. : Право, 2012. 312 с.

20. Сервіс перевірки на плагіат Unicheck : веб-сайт. URL: <https://unicheck.com> Про освіту: Закон України від 5 вер. 2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

21. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 груд. 1984 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

22. Крок за кроком до нової академічної культури (за результатами року роботи Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні – SAIUP). URL: <https://americancouncils.org.ua/programs/proekt-sprijannja-akademichnij-dobrochesnosti-v-ukraini-saiup/>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-331-9-40>

ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧАМИ ПЕРШОГО НАУКОВОГО СТУПЕНЯ «ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ» В УМОВАХ ВІЙНИ

Вакуленко В.Л.

*кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту
імені професора Й.С. Завадського*

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

Значимість питання академічної доброчесності для сучасних закладів вищої освіти (далі – ЗВО) підтверджується безперервною увагою глобальної спільноти до загально визначених етичних цінностей, таких як чесність, відповідальність, довіра, повага та справедливість [1]. Розвиток науково-дослідницької компетентності ґрунтується на принципах орієнтації на здобувача освіти, впровадженні індивідуальних освітніх траєкторій, встановленні взаємозв'язку між теоретичними знаннями та практичним застосуванням, наданні академічної волі і дотриманні етичних норм в науковій роботі [2].

Під академічною доброчесністю розуміють дотримання набору етичних принципів та визначених Законом України «Про освіту», цим

Законом та іншими законами України правил, якими мають керуватися всі учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та проведення наукових (творчих) досліджень з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень [3; 4].

Проблема академічної доброчесності має свою правову основу в ряді законодавчих актів, зокрема: Конституція України [5], Цивільний кодекс України, Кримінальний кодекс України, Закон України «Про авторське право і суміжні права» [6], Закон України «Про освіту» [3], Закон України «Про вищу освіту» [7], Етичний кодекс ученого України, Бухарестська декларація етичних цінностей і принципів вищої освіти в Європі, Європейська хартія дослідників, Європейський кодекс дослідницької доброчесності та інші нормативно-правові акти. У відповідності до ст. 69 діючого Закону України «Про вищу освіту», яка називається «Права інтелектуальної власності та їх захист», пункт 6 вказує на те, що «заклади вищої освіти та наукові установи вживають заходів для запобігання академічному плагіату» [6].

Забезпечення академічної доброчесності у науковій діяльності здобувачів першого наукового ступеня «Доктор філософії» передбачає використання принципів повної прозорості та відкритості у проведенні наукових досліджень, з урахуванням обмежень, пов'язаних із збереженням державної таємниці. Наукові роботи здобувачів першого наукового ступеня «Доктор філософії» публікуються в авторитетних наукових виданнях, де існує практика строгого рецензування наукових праць, які обов'язково проходять інтерну та зовнішню експертизу.

Наукові керівники здобувачів першого наукового ступеня «Доктор філософії» є частиною редакційних колегій видатних наукових журналів, що вимагає бездоганної репутації з погляду академічної доброчесності. Крім того, дисертаційні дослідження широко обговорюються на наукових семінарах і конференціях з участю провідних фахівців у галузі, а тексти дисертацій піддаються систематичній перевірці на виявлення академічного плагіату.

У закладі вищої освіти встановлена певна процедура для запобігання порушенням академічної доброчесності, де під час перевірки наукових робіт здобувачів першого наукового ступеня «Доктор філософії» використовуються щонайменше дві програми для виявлення академічного плагіату. Особа, яка проводить перевірку, самостійно обирає методи, які дозволяють дотримуватися вимог щодо збереження державної таємниці, де зазвичай для незасекреченої інформації використовується ресурс UNICHECK.

Протидія академічному плагіату при роботі з документами, що містять конфіденційну інформацію, проводиться під час обговорення наукових результатів дисертаційних робіт на наукових семінарах кафедр і розширених засіданнях кафедр, а також під час рецензування

дисертаційних робіт провідними фахівцями, які мають здатність визначити наявність академічного плагіату. Додаткові заходи включають в себе використання контрольних завдань, попереджень та обмежень участі в різних академічних органах ЗВО.

Вважаємо за необхідність відзначити, що впровадження принципів академічної доброчесності в освітній і науковій діяльності ЗВО передбачає застосування різноманітних заходів: інформаційно-консультативне супроводження учасників освітнього процесу, програми підвищення кваліфікації, проведення відкритих лекцій, тренінгів і навчальних заходів. Процедура розгляду фактів порушення академічної доброчесності включає в себе етапи інформування особи, підготовку акту з результатами перевірки та визначення виду академічної відповідальності. Дані види відповідальності включають анулювання результатів, позбавлення права на отримання стипендій, проведення додаткових заходів, надання письмових попереджень, обмеження участі в роботі академічних органів тощо [8].

Дотримання академічної доброчесності здобувачами першого наукового ступеня «Доктор філософії» в умовах війни є важливим і складним завданням, оскільки воєнні конфлікти можуть створити ряд викликів для наукової спільноти. В першу чергу, важливо, щоб здобувачі у своїй дослідницькій роботі дотримувалися високих етичних стандартів. Враховуючи можливий ризик доступу до даних інших осіб, здобувачі повинні ретельно захищати результати своїх досліджень, особливо ті, які можуть містити конфіденційну інформацію.

Таким чином, дотримання академічної доброчесності в умовах війни вимагає від здобувачів першого наукового ступеня «Доктор філософії» ретельної підготовки та високої моральної та етичної стійкості, які повинні бути обережними щодо збереження власної безпеки та дотримуватися етичних стандартів у науковій роботі.

Література:

1. Rezvan O. O., Volkova N. P., Kozhushko S. P., Marusynets M. M. Problems of academic dishonesty in higher education: ways of its preventing and eliminating. *Revista ESPACIOS*. 2020, 41(28), pp. 194–206.

2. Бойчук Ю., Боярська-Хоменко А., Рибалко Л. Формування науково-дослідницької компетентності майбутніх докторів філософії в умовах упровадження технологій дистанційного навчання. *Методологія освіти*. 2023. № 3. С. 74–81. DOI:10.30837/nc.2023.3.74 (дата звернення: 10.10.2023).

3. Положення про організацію освітнього процесу для аспірантів (здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії) у Київському національному лінгвістичному університеті: протокол № 60 від 20 травня 2020 р. 65 с.

4. Про освіту: Закон України № 2145-VIII від 05.09.2017 / *Відомості ВРУ*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 10.10.2023).

5. Конституція України : Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР / *Відомості ВРУ*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 10.10.2023).

6. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 № 3792-XII (Редакція станом на 05.01.2022) / *Відомості ВРУ*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3792-12> (дата звернення: 10.10.2023).

7. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII / *Відомості ВРУ*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1556-18> (дата звернення: 10.10.2023).

8. Відомості про самооцінювання освітньої програми. Національний університет оборони України. 2023. 61 с. URL: <https://nuou.org.ua/assets/documents/vid4-253-2023.pdf> (дата звернення: 10.10.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-331-9-41>

МЕТОДИ ЗАПОБІГАННЯ ПЛАГІАТУ В НАУКОВИХ РОБОТАХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Гончарова О.С.

*кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України
Харківський національний педагогічний університет
ім. Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна*

Брагін Ю.А.

*кандидат культурології, доцент,
доцент кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування»
та соціально-гуманітарних дисциплін
Державний біотехнологічний університет
м. Харків, Україна*

Брагіна Т.М.

*кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри народної хореографії
Харківська державна академія культури
м. Харків, Україна*

Плагиат – найгірше із лих у сучасному освітньому та науковому середовищі. З цим явищем активно ведеться боротьба на всіх рівнях. Справа не лише у порушенні авторських прав. Насамперед, йдеться про